

Jarosław Rzepa
Zbigniew Ziejewski

minister sprawiedliwości

Interpelacja nr 35507

Interpelacja w sprawie finansowania zajęć edukacyjnych w zakładach karnych

Szczecin, 19 sierpnia 2022 r.

Interpelacja poselska w przedmiocie finansowania zajęć, szkoleń i programów resocjalizacyjny w zakładach karnych

Działając na podstawie art. 115 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 1799), a także art. 192 ust. 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2019 r. poz. 1028) składam niniejszą interpelację w przedmiocie: finansowania zajęć, szkoleń i programów resocjalizacyjny w zakładach karnych

Stan faktyczny

Do mojego Biura Poselskiego zgłaszają się drogą listowną osoby osadzone w Zakładach karnych w Polsce. Z ich relacji wynika, że w wielu placówkach penitencjarnych nadal nie są realizowane zajęcia, szkolenia i programy resocjalizacyjne, zwłaszcza dotyczące przygotowania osadzonych do poprawnego życia w rodzinie po zakończeniu wykonywania kary pozbawienia wolności. Bardzo często jako przyczynę takiego stanu rzeczy wskazuje się brak funduszy, niezbędnych do przygotowania i przeprowadzenia szkoleń.

Osadzeni informują jednak, że pomimo rzekomych braków finansowych, w zakładach karnych przeznaczają się środki finansowe na realizację zbytecznych inwestycji. Na przykład w jednym z Zakładów Karnych:

- w pokojach wychowawców za pomocą taśmy wyznaczono linie, których osadzonym nie można przekraczać,

- w drzwiach prowadzących do pokoiów wychowawców oraz oddziałowych zamontowano pleksę,
- z drzwi prowadzących do pokoiów wychowawców i oddziałowych usunięto wkładki;
- zasłonięto na stałe dostęp do zamka w drzwiach prowadzących do pokoiów wychowawców i oddziałowych.

Znaleziono środki finansowe niezbędne na pokrycie wyżej wymienionych inwestycji. W tym samym czasie – jak donoszą osadzeni - z powodu braku funduszy nie realizuje się programów resocjalizacyjnych dotyczących przygotowania osadzonych do życia w rodzinie po opuszczeniu placówki penitencjarnej, pomimo wyrażania przez skazanych woli uczestniczenia w tego typu zajęciach i szkoleniach.

Stan prawny

Zgodnie z przepisem art. 67 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 53 – zwana dalej: k.k.w.): „Wykonywanie kary pozbawienia wolności ma na celu wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądaných postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa”. W doktrynie słusznie przyjmuje się, że jednym z głównych celów kary pozbawienia wolności jest poprawa skazanego, którą rozumieć można w dwóch aspektach:

- jako poprawę jurydyczną – polegającą na wypracowaniu u osoby skazanej takich właściwości, w szczególności psychicznych, które powstrzymają ją przed powrotem do przestępstwa;
- jako poprawę moralną – polegającą na wypracowaniu u osoby skazanej takiej osobowości, która pozwoli jej już po opuszczeniu zakładu karnego wieść normalne życie w społeczeństwie.

Drugi z wyżej wymienionych elementów poprawy skazanego jest o tyle relewantny, że pozwala osadzonemu na pełną reintegrację społeczną, czego nie gwarantuje poprawa jurydyczna (zob. K. Dąbkiewicz, Komentarz do art. 67 k.k.w., „Cele wykonywania kary pozbawienia wolności”, teza 3 [w:] K. Dąbkiewicz [red.], Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, dostęp za pośrednictwem LEX: 10.08.22 r.).

Realizacji wyżej wymienionych ustawowych celów wykonywania kary pozbawienia wolności służą nie tylko różnego rodzaju systemy oddziaływania, jakie wdraża się wobec skazanych w poszczególnych typach zakładów karnych (art. 67 § 2 k.k.w.), ale także prowadzenie indywidualnej pracy z każdym z osadzonych. Praca taka może przybrać postać szkoleń, terapii i innych temu podobnych środków.

Wykonywanie celów kary pozbawienia wolności to jedno z podstawowych zadań administracji więziennej. Winna ona dbać nie tylko o bezpieczeństwo osadzonych, utrzymanie porządku i dyscypliny w zakładzie karnym, ale także o przygotowanie skazanych do powrotu do normalnego życia w społeczeństwie. Administracja więzienna powinna zatem umożliwić

osadzonym, zwłaszcza gdy wyrażają taką wolę, udział w zajęciach kulturalno-oświatowych, szkoleniach, czy programach resocjalizacyjnych, które mają kształtować w skazanych prawnie i moralnie akceptowalne postawy społeczne. Z resocjalizacyjnego punktu widzenia za szczególnie wartościowe uznać należy te programy, których celem jest przygotowanie osadzonych do życia w rodzinie, nauczenie ich poprawnych postaw małżeńskich i rodzicielskich. To właśnie rodzina jest bowiem pierwszym kontaktem skazanego ze światem zewnętrznym po opuszczeniu murów zakładu karnego. Bardzo często bywa ona również pierwszą ofiarą powrotu skazanego do przestępstwa (sam fakt ponownego uwięzienia jednego z członków rodziny odbija się na życiu pozostałych osób). W przypadku rodzin dysfunkcyjnych występuje z kolei ryzyko, że osadzony, która opuszcza zakład karny bez stosownego przygotowania do życia rodzinnego, powróci do inkryminowanych zachowań (np. znęcania się nad najbliższymi).

Dlatego też za zupełnie niezrozumiałe uznać należy udzielanie przez administrację zakładów karnych odmowy organizowania zajęć, szkoleń, czy programów resocjalizacyjnych z uwagi na brak funduszy. Finansowanie takich form oddziaływania na osoby osadzone należy bowiem do podstawowych zadań administracji poszczególnych jednostek penitencjarnych, a wydatki czynione na

ten cel winny być traktowane jako priorytetowe.

Biorąc po uwagę fakt, że zakłady karne w Polsce podlegają Ministerstwu Sprawiedliwości (art. 68 k.k.w.) postulować należy, ażeby resort zwrócił baczniejszą uwagę na cele i sposób wydatkowania środków publicznych związanych z funkcjonowaniem poszczególnych jednostek penitencjarnych. W szczególności należałoby zweryfikować, jakie kwoty i według kryteriów przekazywane są na organizowanie zajęć, szkoleń i programów resocjalizacyjnych dla osób skazanych oraz jaki stanowią procent ogólnych wydatków zakładów karnych w Polsce. Pozwoli to ustalić, czy finansowanie zadań związanych z realizowaniem celów wykonywania kary pozbawienia wolności ma charakter priorytetowy, czy też posiada znaczenie drugorzędne względem innych wydatków czynionych przez poszczególne jednostki penitencjarne.

Mając powyższe na uwadze zwracam się z następującymi pytaniami:

1. Czy i jeśli tak to w jaki sposób Ministerstwo Sprawiedliwości monitoruje wydatki czynione przez poszczególne jednostki penitencjarne?
2. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości dysponuje danymi dotyczącymi kwot przeznaczanych na finansowanie zajęć, szkoleń, programów resocjalizacyjnych prowadzonych w jednostkach penitencjarnych?
3. Jakie średnio kwoty są przekazywane przez jednostki penitencjarne na finansowanie zajęć, szkoleń, programów resocjalizacyjnych?
4. Jaki średnio procent ogólnych wydatków jednostek penitencjarnych stanowią kwoty przekazywane na finansowanie zajęć, szkoleń, programów resocjalizacyjnych?

5. Czy i jeśli tak to w jaki sposób Ministerstwo Sprawiedliwości dofinansowuje realizowanie zajęć, szkoleń, programów resocjalizacyjnych w jednostkach penitencjarnych? Jakie są kwoty tego dofinansowania?

6. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości posiada informacje o odmowie finansowania zajęć, szkoleń, programów resocjalizacyjnych przez administracje zakładów karnych z uwagi na brak funduszy? Jeśli tak, to ile takich zgłoszeń było w ciągu ostatniego roku i jakie działanie zostały podjęte w reakcji na nie?

Jarosław Rzepa

Posel na Sejm RP

IX kadencji